

Domsagohistorik

Södra Roslags tingsrätt

Text: Elsa Trolle Önnerfors

Tings- och rådhusinventeringen 1996 - 2007

Eva Löfgren
Ylva Blank
Henrik Borg
Elsa Trolle-Önnerfors
Johanna Roos

Södra Roslags tingsrätt

Södra Roslags domsaga

Sotholms, Svartlösa och Öknebo härad bildade en gemensam domsaga med Danderyds, Värmdö och Sollentuna härad i slutet av 1600-talet. 1681 bröts Värmdö ut ur domsaga och i dess ställe kom Seminghundra och Vallentuna härad. Bytet gick emellertid tillbaka åtta år senare, 1689. Samtidigt så tillkom Ärlinghundra, Åkers, Bro och Håbo härad till domsagan. Däremot bröts Sotholm, Svartlösa och Öknebo loss och bildade en egen jurisdiktion (Sotholms, Svartlösa och Öknebo härad, se Södertörns domsaga).¹

Nästa judiciella förändring ägde rum 1715 då Bro och Håbo bröts ut ur domsagan. Samtidigt tillkom Långhundra, Seminghundra och Vallentuna. Fyra år senare, 1719, tillkom dessutom Färentuna härad. Färentuna hade tidigare utgjort en egen jurisdiktion under namnet Svartsjö län. Området tillhörde fram till 1719 änkedrottning Hedvig Eleonoras livgeding. 1771 bröts Färentuna ut ur domsagan för att tillsammans med Långhundra, Seminghundra och Ärlinghundra häraderna bilda en ny jurisdiktion under namnet Stockholms läns västra domsaga.² 1844 skedde nästa judiciella reform inom de båda aktuella domsagorna då Färentuna återfördes till sin gamla domsaga i utbyte mot Vallentuna härad (Långhundra, Seminghundra samt Ärlinghundra, se Stockholms läns västra domsaga).³ Kvar i domsagan var alltså Åker, Värmdö, Danderyd, Sollentuna och Färentuna (Sollentuna och Färentuna härad, se Sollentuna tingsrätt. Värmdö skeppslag, se Nacka tingsrätt).

Åkers skeppslag⁴

Åkers skeppslag höll ting på flera olika platser, bland annat vid Vira bruk, där ett tingshus uppförts omkring 1750, i Smedby, samt på gästgiveriet och prästgården i Norrö. Sommaringen förlades till Norrö medan vinter- och vårtingen hölls i Vira som var officiellt tingsställe från och med 1798.⁵ I Norrö utsågs en ny kyrkoherde 1720, och den nye kyrkoherden ville inte längre upplåta prästgården till tingsförhandlingar. Häradsrätten beslutade då att Norrö gästgiveri från och med 1724 skulle vara häradets ordinarie tingsställe. Ett kombinerat tingshus och gästgiveri hade uppförts i Norrö någon gång under första hälften av 1700-talet, men de äldsta delarna av huset var troligen från 1600-talet. Byggnaden låg inte långt ifrån kyrkan i Norrö. Ett av gästgiveriets rum användes som häradshäkte. Med tiden kom den västra flygeln, där gästgiveriet låg, att kallas för den ”gamla tingshusbyggnaden”. På 1790-talet uppfördes den östra flygeln som fick benämningen den ”nya tingshusbyggnaden”. Tingslokalerna kom efter tillbyggnationen att ligga i den östra flygeln.⁶

I början av 1830-talet hölls allt fler ting i Vira. Gästgiveriet flyttades också dit från Norrö. Det dröjde inte länge innan det framfördes klagomål över att tingshusets lokaler på platsen även användes till danstillställningar och dylikt. Det fanns även hantverkare bodde och arbetade i huset. Häradsrätten menade att domstolsutrymmena skulle användas till att ”lemna nattläger åt bättre resande” och ingenting annat. Frågan löstes genom att gästgiveriet efter ett kungligt beslut flyttades till Lilla Säby. Det sista tinget i Norrö hölls 1834. Samma år monterades den ”nya tingshusbyggnaden” i Norrö ned och återuppfördes i Lilla Säby. Ett nytt hus uppfördes sedan på

¹ Almquist, 1954, s 90.

² K.Br. den 30/4 1770 (Almquist, 1954, s 90).

³ K.Br. den 5/3 1836 (Almquist, 1954, s. 90). Anledningen till att det tog åtta år innan reformen genomfördes var att man ville vänta till dess att de båda dåvarande häradshövdingarna avgått.

⁴ Skeppslag är en benämning på de äldre förvaltningsenheterna i Mellansverige, som i andra delar i landet motsvarades av härad. Dess ursprungliga uppgift var att svara för utrustningen av ett ledungsskepp. Ordet ingår fortfarande i namn på tingslag i Upplands kustområde (Inger, 1997, s. 18).

⁵ ”Skall tingshuset självt dömas – till undergång!”, I: *Norrälje tidning* 1976

⁶ Loggert, 1985, s. 27; Prenzlau-Enander, 1998, s. 79 och 114; ”Tingshuset”, 1993, s. 5.

grunden till den tidigare östra flygeln i Norrö. Det är denna senare uppförda byggnad som idag kallas Norrö tingshus.⁷

I Vira fanns ett gammalt vapenbruk som grundats på 1630-talet, och tingshuset låg bredvid bruket. Domstolsbyggnaden hade, som sagts ovan, uppförts före eller omkring 1750. Vira var skeppslagets ordinarie tingsplats från 1798 fram till 1906. 1907 flyttades tingsstället till Haga där ett nytt tingshus då stod klart (se nedan).⁸

Danderyds skeppslag

Från 1500-talet och fram till 1741 höll Danderyds skeppslag ting vid Danderyds kyrka. Vid mitten av 1700-talet flyttades tingen till Ensta gästgiveri (även kallat Ensta krog) i Täby socken.⁹ Vid några tillfällen höll man även ting på Danderyds krog.¹⁰ 1844 flyttades tingsstället till Stallmästaregården i Solna. De äldsta delarna av Stallmästaregården hade uppförts på 1630-talet, och gården hade under årens lopp bland annat fungerat som värdshus. I samband med reduktionen lades gården under Ulriksdals slottsförvaltning, och har sedan 1674 varit i statlig ägo. Tingen hölls i ”Salongen” som uppförts vid den ”Östra Wärdhusbyggnaden”.¹¹ Stallmästaregården var tingsställe fram till 1906 och året därpå flyttades tingsstället till det nybyggda tingshuset i Haga (se nedan).

Vallentuna härad

Även området för Vallentuna härad ligger idag inom Södra Roslags tingsrätts domsaga. Vallentuna härad hade sedan lång tid tillbaka sin tingsplats i Vallentuna socken i närheten av kyrkan och kyrkbyn där. Det finns inga uppgifter om något särskilt tingshus. Under andra hälften av 1700-talet flyttades tingsstället till Åbyholm i samma socken.¹² Åbyholm hade ett centralt läge vid landsvägen mellan Vallentuna och Orkets, och där fanns ett gästgiveri som även fungerade som tingshus. Byggnaden var troligen uppförd på 1760-talet, och i den södra flygeln fanns ett häkte. I den norra flygeln fanns en bostad för tingshusvaktmästaren. Efter tingshustiden tog gästgiveriet över domstolslokalerna, och ytterligare några år senare byggdes huset om till bostäder åt arbetarna vid tegelbruket i Åbyholm.¹³

Vallentuna härad låg på 1800-talet under Stockholms läns västra domsaga (övriga ingående härader var Långhundra, Seminghundra och Ärlinghundra). På 1850-talet flyttades tingen till domsagans gemensamma tingsställe i Kimsta, och 1885 slogs domsagans fyra tingslag samman till ett enda (tingshusen i Kimsta, se Sollentuna tingsrätt).¹⁴ Tingsstället flyttades sedan till Åshusby gästgiveri 1914, och 1919 fick Stockholms läns västra domsaga nya lokaler i Södra stadshuset Stockholm¹⁵ (vad gäller Stockholms läns västra domsagas övriga tingshus under 1900-talet, se vidare under Sollentuna tingsrätt).

Södra Roslags domsaga i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet

Domsagan (Åker, Värmdö, Danderyd, Sollentuna och Färentuna) erhöll omkring 1870 den officiella beteckningen Södra Roslags domsaga. Sollentuna och Färentuna slogs samman till ett gemensamt tingslag från och med 1907.¹⁶ Samma år flyttades domsagans tingsställe till Haga där ett nytt tingshus uppförts under åren 1905 till 1906. Invigningen ägde rum i januari 1907. Domsagans

⁷ Loggert, 1985, s. 27; Prenzlau-Enander, 1998, s. 79 och 114; ”Tingshuset”, 1993, s. 5

⁸ Prenzlau-Enander, 1998, 153ff.

⁹ Nordström, 1964, s. 29.

¹⁰ Beskow, 1979, s. 51.

¹¹ Beskow, 1979, s. 38.

¹² Nordström, 1964, s. 26f

¹³ Stapelberg, 1971, s. 35f.

¹⁴ Bihang till SFS 1884 nr 45 s. 3; Stapelberg, 1971, s. 37ff.

¹⁵ Almquist, 1954, s. 92; Stapelberg, 1971, s. 43ff.

¹⁶ Bihang till SFS 1906 nr 50.

arbetsbelastning var stor och detta ledde till att jurisdiktionen delades från och med 1916. Sollentuna och Färentuna bildade en egen jurisdiktion under benämningen Sollentuna och Färentuna härads domsaga (Södra Roslags domsaga, se Södra Roslags tingsrätt, Nacka tingsrätt och Jakobsbergs tingsrätt).¹⁷ Efter domsagoregleringen 1916 använde både Södra Roslags domsaga och Sollentuna och Färentuna häradsdomsaga tingshuset i Haga. Södra Roslags domsaga ville dock inte ge den nybildade domsagan så mycket utrymme. Inte ens häradshövdingen fick ett eget tjänsterum i tingshuset! Det fanns planer på att bygga till tingshuset, men detta visade sig bli dyrt. Dessutom ville man avvakta eventuella framtida judiciella reformer som skulle kunna påverka domsagornas storlek.¹⁸

Men reformerna lät dock dröja på sig. Dessutom ogillade Byggnadsstyrelsen en tillbyggnad av huset eftersom man ansåg att en sådan skulle förstöra den parkmiljö där tingshuset låg. Av samma anledning ville man förhindra uppförandet av ett nytt tingshus på samma plats. Helst såg man att de både domsagorna skaffade sig nya lokaler på annat håll.¹⁹

Rådhusrätter

Staden Vaxholm grundades 1652 och låg under rådhusrätt. Den första rådhusbyggnaden låg i nuvarande kvarteret Rådhuset. De äldsta delarna av byggnaden var från 1618, men rådhuset var huvudsakligen uppfört under 1700-talet. Ett nytt rådhus uppfördes under åren 1884-1885 vid torget i Vaxholm. Huset var en tvåvåningsbyggnad i trä uppfört herrgårdsstil. Med blev rådhusrätten trångbodd och man tvingades att hyra lokaler på andra ställen i staden. 1924 genomgick rådhuset emellertid flera om- och tillbyggnationer, och fick en mer klassicistisk stil.²⁰ Rådhusrätten drogs in från och med 1948, och Vaxholm förenades i judiciellt hänseende med Södra Roslags domsaga. Reformerna kom i samband med införandet av den nya Rättegångsbalken.²¹

Utvecklingen under andra hälften av 1900-talet

Från slutet av 1940-talet hade den offentliga sektorn, och därmed kommunerna, fått allt fler uppgifter: skolan hade byggts ut, socialvården och bostadsbyggandet likaså, för att inte glömma all teknisk service i form av el, avlopp och vatten. I början av 1950-talet genomfördes den så kallade storkommunreformen, och de allra minsta kommunerna försvann. Syftet med reformen var skapa logiska och rationella kommunindelningar. De borgerliga kommunerna skulle vara så pass stora att de kunde erbjuda den service som samhället kunde förvänta sig. Även domsagoindelningen påverkades av kommunförändringarna och rationaliserades. Domkretsarna blev betydligt större än vad de hade varit tidigare.²²

1950 köpte Södra Roslags domsaga en tomt i hörnet Lidingövägen–Erik Dahlbergsgatan i syfte att där uppföra domsagans nya tingshus. Byggnadsarbetet pågick under åren 1950-51. Södra Roslags flyttade in i sina nya lokaler i augusti 1951.²³ Samma år skedde dessutom vissa förändringar inom Södra Roslags domsaga. Solna stad bröts ut ur jurisdiktionen från och med den 1 juli och bildade en egen domsaga. Anledningen till reformen var stadens kraftiga befolkningsökning, och denna motiverade i sin tur att Solna blev en egen jurisdiktion. Solna domsaga hade sitt tingsställe i Haga tillsammans med Sollentuna och Färentuna domsaga (Solna domsaga, se Solna tingsrätt).²⁴

¹⁷ SFS 1915:348.

¹⁸ Kjellvard, 1970, s. 43ff.

¹⁹ Kjellvard, 1970, s. 63ff.

²⁰ Algard, *Rådhuset i Vaxholm*.

²¹ SFS 1947:564.

²² Från och med 1952 ingick följande område i Södra Roslags domsaga: Ljusterö, Österåkers, Värmdö, Djurö, Gustavbergs och Boo landskommuner, Stocksunds, Danderyds och Täby köpingar samt Djurholms, Lidingö och Vaxholms städer (SFS 1950:442).

²³ Kjellvard, 1970, s. 68.

²⁴ SFS 1950:624.

Ytterligare kommunreformer genomfördes på 1960- och 70-talen, då bland annat det gamla stadsbegreppet försvann. 1965 förstatligades rådhusrätterna, och i början av 1970-talet trädde den nya underrättsreformen i kraft. Häradsrätterna och rådhusrätterna försvann och ersattes av tingsrätter. Tingshusbyggnadsskyldigheten upphörde vid samma tidpunkt. 1971 bildades Södra Roslags tingsrätt. Tingsställe och kansli placerades liksom tidigare i Stockholm. Man använde, och använder, fortfarande lokalerna i tingshuset på Erik Dahlbergsgatan.²⁵

1977 skedde omfattande judiciella förändringar som berörde flera av domsagorna inom Stockholms län. Värmdö kommun bröts ut ur Södra Roslags domsaga och flyttades över till Nacka tingsrätts domkrets medan Vallentuna kommun tillkom. Vallentuna hade tidigare legat under Stockholms läns västra tingsrätt.²⁶ Från och med 1983 blev Österåker återigen en självständig kommun, och lades under Södra Roslags domsaga.²⁷

Södra Roslags tingsrätt

Åkers skeppslag

Domsagotillhörighet:	1680	Med Sjuhundra, Lyhundra, Frötuna, Länna, Långhundra, Seminghundra och Vallentuna härad
	1681–1688	Med Sjuhundra, Lyhundra, Frötuna, Länna, Långhundra och Värmdö härad/skeppslag ²⁸
	1689–1714	Med Bro, Håbo, Ärlinghundra, Värmdö, Danderyd och Sollentuna härad/skeppslag ²⁹
	1715–1718	Med Långhundra, Seminghundra, Vallentuna, Ärlinghundra, Värmdö, Danderyd och Sollentuna härad/skeppslag
	1719–1770	Med Långhundra, Seminghundra, Vallentuna, Ärlinghundra, Värmdö, Danderyd, Sollentuna och Färentuna härad/skeppslag
	1771–1843	Med Vallentuna, Värmdö, Danderyd och Sollentuna härad/skeppslag ³⁰
	1844–1915	Med Värmdö, Danderyd, Sollentuna, och Färentuna härad/skeppslag ³¹

²⁵ Koncept den 25/9 1970 från Justitiedepartementet till Svea hovrätt beträffande ändrad judiciell indelning i Stockholms län (Dnr 400/67, 1078/67, 1636/67 samt 1800/70 (delvis). År 1971 omfattade Södra Roslags tingsrätts domkrets Danderyds, Djurö, Gustavsbergs, Lidingö, Täby, Vaxholms, Värmdö och Österåkers kommuner. (Danderyds kommun bildades då Danderyds köping och Djursholms stad slogs samman från och med 1971 (Kungl. Beslut den 17/4 1970)). Efter ytterligare kommunsammanslagningar på 1970-talet omfattade domsagan 1974 Danderyds, Lidingö, Täby, Vaxholm och Värmdö kommuner (SFS 1973:740). Österåkers och Vaxholms kommuner slogs samman 1974 i syfte att skapa större och starkare kommun. Sammanslagningen varade dock bara fram till 1983 (Prenzlau-Enander, 1998, s. 92).

²⁶ SFS 1976:904.

²⁷ SFS 1982:996.

²⁸ Jfr kungl. brev den 27 april 1681.

²⁹ Jfr kungl. brev den 13 juni 1689.

³⁰ Se kungl. brev till Svea hovrätt den 30 april 1770.

³¹ Jfr kungl. brev den 5 mars 1836. Domsagan infördes från och med 1870 i statskalendern under benämningen Stockholms läns västra domsaga.

1916–1970 Med Värmdö och Danderyd skeppslag³²

Tingsplatser:	–1906	Vira bruk
	1907–1951	Haga
	1951–1970	Östermalm

Häradshövdingar

Carl Gustaf Gyllencreutz	1680–1688
Johan Lilliemarck	1689–1693
Petter Abrahamsson	1693–1694
Johan Kock	1694–1698
Petter Dijkman	1698–1703
Petter Abrahamsson	ånyo 1704–1718
Nils Lundwall	1719–1728
Herman Malmin	1728–1735
Johan Anders Wefverstedt	1735–1741
Carl von Brehmer	1742
Gillis Åkerhielm	1743–1747
Jonas Larsson Odhelius	1747–1763
Johan Casimir de la Chapelle	1763–1771
Magnus Blix	1771–1779
Anders Lorentz Nordell	1779–1794
Per Arell	1794–1814
Anders Gustaf Fröberger	1814–1833
Erik Samuel Boström	1834–1844
Frans Jonas Gustaf Centerwall	1845–1860
Carl Fredrik Abenius	1861–1867
Richard Theodor Carlén	1867–1873
Bror Wilhelm Hernblom	1874–1894
Rudolf Emil Eckerström	1895–1902
Carl Fredrik Miles Fleetwood	1903–1921
Yngve Georg Wisén	1923–1939
Erik Gösta Herman Siljeström	1940–1951
Nils Grafström	1951–1957
Folke Hägglund	1957–1969

Värmdö skeppslag

Domsagotillhörighet:	1680	Med Danderyd, Sollentuna, Sotholm, Svartlösa och Öknebo härad/skeppslag
	1681–1688	Med Sjuhundra, Lyhundra, Frötuna, Länna, Långhundra och Åkers härad/skeppslag ³³
	1689–1714	Med Bro, Håbo, Ärlinghundra, Åkers, Danderyd och Sollentuna härad/skeppslag ³⁴
	1715–1718	Med Långhundra, Seminghundra, Vallentuna, Ärlinghundra, Åkers, Danderyd och Sollentuna härad/skeppslag
	1719–1770	Med Långhundra, Seminghundra, Vallentuna, Ärlinghundra, Åkers, Danderyd, Sollentuna och Färentuna härad/skeppslag

³² Erhöll år 1870 officiellt benämningen Södra Roslags domsaga.³³ Jfr kungl. brev den 27 april 1681.³⁴ Jfr kungl. brev den 13 juni 1689.

1771–1843	Med Vallentuna, Åkers, Danderyd och Sollentuna härad/skeppslag ³⁵
1844–1915	Med Åkers, Danderyd, Sollentuna, och Färentuna härad/skeppslag ³⁶
1916–1970	Med Åkers och Danderyd skeppslag ³⁷

Tingsplatser:	1610–1809	Värmdö
	1810–	Vaxholm
	1819–1906	Värmdö
	1907–1951	Haga
	1951–1970	Östermalm

Häradshövdingar

Samuel Johansson Furubom	1680
Carl Gustaf Gyllencreutz	1681–1688
Johan Lilliemarck	1689–1693
Petter Abrahamsson	1693–1694
Johan Kock	1694–1698
Petter Dijkman	1698–1703
Petter Abrahamsson	ånyo 1704–1718
Nils Lundwall	1719–1728
Herman Malmin	1728–1735
Johan Anders Wefverstedt	1735–1741
Carl von Brehmer	1742
Gillis Åkerhielm	1743–1747
Jonas Larsson Odhelius	1747–1763
Johan Casimir de la Chapelle	1763–1771
Magnus Blix	1771–1779
Anders Lorentz Nordell	1779–1794
Per Arell	1794–1814
Anders Gustaf Fröberger	1814–1833
Erik Samuel Boström	1834–1844
Frans Jonas Gustaf Centerwall	1845–1860
Carl Fredrik Abenius	1861–1867
Richard Theodor Carlén	1867–1873
Bror Wilhelm Hernblom	1874–1894
Rudolf Emil Eckerström	1895–1902
Carl Fredrik Miles Fleetwood	1903–1921
Yngve Georg Wisén	1923–1939
Erik Gösta Herman Siljeström	1940–1951
Nils Grafström	1951–1957
Folke Hägglund	1957–1969

Danderyds skeppslag

Domsagotillhörighet:	1680	Med Värmdö, Sollentuna, Sotholm, Svartlösa och Öknebo härad/skeppslag
	1681–1689	Med Sollentuna, Sotholm, Svartlösa, Öknebo, Vallentuna, och Seminghundra härad/skeppslag ³⁸

³⁵ Se kungl. brev till Svea hovrätt den 30 april 1770.

³⁶ Jfr kungl. brev den 5 mars 1836. Domsagan infördes från och med 1870 i statskalendern under benämningen Stockholms läns västra domsaga.

³⁷ Erhöll år 1870 officiellt benämningen Södra Roslags domsaga.

³⁸ Jfr kungl. brev den 27 april 1681.

1689–1714	Med Bro, Håbo, Ärlinghundra, Åkers, Värmdö och Sollentuna härad/skeppslag ³⁹
1715–1718	Med Långhundra, Seminghundra, Vallentuna, Ärlinghundra, Åkers, Värmdö och Sollentuna härad/skeppslag
1719–1770	Med Långhundra, Seminghundra, Vallentuna, Ärlinghundra, Åkers, Värmdö, Sollentuna och Färentuna härad/skeppslag
1771–1843	Med Vallentuna, Åkers, Värmdö och Sollentuna härad/skeppslag ⁴⁰
1844–1915	Med Åkers, Värmdö, Sollentuna, och Färentuna härad/skeppslag ⁴¹
1916–1970	Med Åkers och Värmdö skeppslag ⁴²

Tingsplatser:	–1906	Stallmästargården
	1907–1951	Haga
	1951–1970	Östermalm

Häradshövdingar

Samuel Johansson Furubom	1680–1687
Johan Lilliemarck	1687–1693
Petter Abrahamsson	1693–1694
Johan Kock	1694–1698
Petter Dijkman	1698–1703
Petter Abrahamsson	1704–1718
Nils Lundwall	1719–1728
Herman Malmin	1728–1735
Johan Anders Wefverstedt	1735–1741
Carl von Brehmer	1742
Gillis Åkerhielm	1743–1747
Jonas Larsson Odhelius	1747–1763
Johan Casimir de la Chapelle	1763–1771
Magnus Blix	1771–1779
Anders Lorentz Nordell	1779–1794
Per Arell	1794–1814
Anders Gustaf Fröberger	1814–1833
Erik Samuel Boström	1834–1844
Frans Jonas Gustaf Centerwall	1845–1860
Carl Fredrik Abenius	1861–1867
Richard Theodor Carlén	1867–1873
Bror Wilhelm Hernblom	1874–1894
Rudolf Emil Eckerström	1895–1902
Carl Fredrik Miles Fleetwood	1903–1921
Yngve Georg Wisén	1923–1939
Erik Gösta Herman Siljeström	1940–1951
Nils Grafström	1951–1957
Folke Hägglund	1957–1969

³⁹ Jfr kungl. brev den 13 juni 1689.

⁴⁰ Se kungl. brev till Svea hovrätt den 30 april 1770.

⁴¹ Jfr kungl. brev den 5 mars 1836. Domsagan infördes från och med 1870 i statskalendern under benämningen Stockholms läns västra domsaga.

⁴² Erhöll år 1870 officiellt benämningen Södra Roslags domsaga.

Litteratur

- Almquist, Jan Eric: *Lagsagor och domsagor i Sverige med särskild hänsyn till den judiciella indelningen, Del 1*, Stockholm 1954
- Algard, Hans: "Rådhuset i Vaxholm. En dokumentation med historik och beskrivning av rådhuset i Vaxholm, Stockholm (otryckt manuskript i Dokumentationsprojektets arbetsarkiv, Södra Roslags tingsrätts arkivlåda)
- Beskow, Hans: *Stallmästaregården*, Tranås 1979
- Inger, Göran: *Svensk rättshistoria*, Malmö 1997
- Kjellvard, Henry: *Två tingshus. En krönika om två häradsrätter och tre skeppslag*, Stockholm 1970
- Loggert, Henning: *Gå cykla i Österåker: kulturstigar, häfte 1*, Åkersberga Österåkers hembygds- och fornminnesförening. 1985,
- Nordström, Alf: "Hund, hundare, härad och skeppslag", s. 26f. I: *Stockholms län 1714-1964. Minnesskrift utgiven av Stockholms läns kulturminnesråd*, Stockholm 1964
- Prenzlau-Enander, Gabriele m.fl.: *I Roslagen. Kulturhistoriska miljöer i Österåker*, Borås 1998
- Stapelberg, Eric, *Domstol i Attundaland*, Stockholm 1971
- "Tingshuset" I: *Milstolpen. Österåkers hembygdstidning* nr 1 1993
- Quist, Axel, *En bok om Värmdö skeppslag. Med gårdshistorik för Värmdö, Bo, Gustafsberg och Ingarö socknar*, 2:a uppl, Stockholm 1983